

СЕКЦІЯ
«СУЧАСНІ ТОВАРОЗНАВЧІ АСПЕКТИ РИНКУ
НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ»

УДК 339.13

Андрій Гнатів

Andrew Gnativ

Науковий керівник – к.е.н., доц. Оксентюк Б.А.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОГЛЯД РИНКУ СПИРТУ В УКРАЇНІ
REVIEW OF MARKET OF ALCOHOL IN UKRAINE

Спиртова промисловість зорієнтована на сировину. Спирт використовують більш як у 150 галузях промисловості. Сировинною базою для виробництва спирту є меляса, дефективний цукор, зерно, картопля. Зазвичай, спиртові заводи розміщуються у невеликих населених пунктах. Більшість спирту в Україні виробляють з відходів цукрової промисловості. Провідними його виробниками є Черкаська, Вінницька, Київська, Чернігівська, Житомирська області. В окремі роки Україна посідала 3 місце в світі (після Бразилії та Росії) за обсягами виробництва спирту.

На сьогоднішній день в Україні функціонує понад 40 ліцензованих спиртзаводів, які спроможні переробити 900 тис. т зерна на рік і отримати 32 млн. дкл. зернового спирту. Їх річна потреба в буряковій мелясі - 1,1 млн. т, з якої виходить ще 30 млн. дкл. спирту. У структурі реалізації спиртовими заводами етилового ректифікованого спирту найбільшу частку займають горілка та лікєро-горілчані вироби: у 2015 році від 81 до 94,5% .

Варто зазначити, що протягом останніх років намітилася стійка тенденція до скорочення легального виробництва міцних алкогольних напоїв: у 2013-2015 роках порівняно з 2010-2012 роками середньорічне виробництво горілки та лікєро-горілчаних виробів (без урахування

слабоалкогольних напоїв) скоротилося на 28 % (з 46,5 до 33,5 млн. дал) внаслідок таких факторів: скорочення попиту населення на легально вироблену продукцію, що в основному пов'язано із високим рівнем цін на неї внаслідок періодичного підвищення ставки акцизного податку та збільшення мінімальної роздрібної ціни; самогоноваріння, яке в сьогоденних умовах є економічно вигідним (мінімальна роздрібна ціна 1 л горілки з 01.04.2015 становить 79,8 грн. при роздрібній ціні 1 кг цукру близько 13,8 грн.); наявності корупційного чинника в процесі контролю за виробництвом та обігом етилового спирту, горілки і лікєро - горілчаних виробів, що призводить до надходження на ринок необлікованої продукції.

Варто зазначити, що за оцінками Мінекономрозвитку, частка тіньового сектору на ринку алкоголю у 2015 році становила 48,4 % проти 35,7 % у 2012 році. Характерною особливістю останніх років було скорочення кількості виробників горілки: з 62 у 2010 році до 34 у січні-вересні 2015 року (за інформацією Державної фіскальної служби). При цьому у січні-вересні 2015 року у 4 суб'єктів господарювання обсяги виробництва становили від 1 до 5 млн. дал (68,5 % загального обсягу випуску горілки), у 12 – від 0,1 до 1 млн. дал (29,0 %), ще у 12 – від 10 до 100 тис. дал (2,4 %), у решти 6 підприємств – до 10 тис. дал (0,1 %) (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя).

За січень 2016 року ДП «Укрспирт» виготовило більше 860 тис. дал. спирту, 8,5 тис. дал. Лікєро-горілчаних виробів та 75,6 тис. дал. Змивачів для автомобілів. При цьому роботу підприємства забезпечували 16 заводів підприємства. Таким чином, виходячи з наведених даних, можна виділити такі основні тенденції спиртової галузі України як: скорочення обсягів випуску та експорту етилового спирту; низький рівень використання потужностей вітчизняних спиртових заводів.